

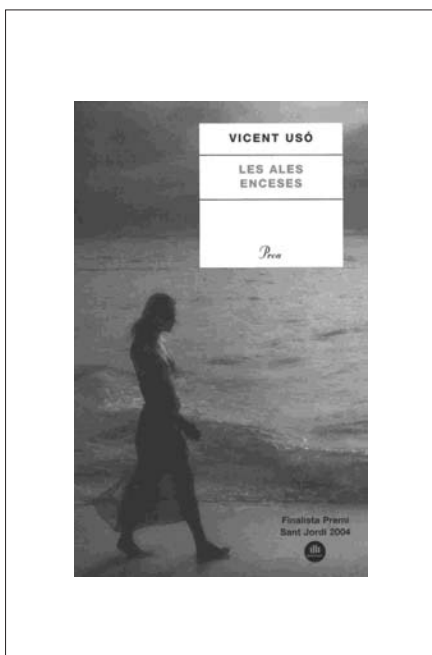
L'obrer de les històries

Vicent Usó (Vila-real, 1963) és un escriptor tranquil, sòlid, de construcció lenta i pausada que recorda un mestre d'obres que barrejara tradició i innovació en el món de les paraules. Sense escarafalls ni grandiloqüències ha esdevingut un dels millors narradors actuals de la nostra literatura, tot demostrant que no calen paradetes mediàtiques ni rebomboris extraliteraris per a perdurar en els seus escrits, per a retornar la fe en les pròpies forces i per a esdevindre l'autor d'una novel·la tan superba i reeixida com *Les ales enceses*. D'entre la seua producció anterior destacaríem especialment *La mirada de Nicodemus* (1997), una magnífica novel·la històrica que respon amb qualitat a l'exigència del gènere (o potser, com afirma Martí Domínguez, no existeix el gènere i es tracta «senzillament» de bona literatura) i *Crònica de la devastació* (2002), una esgarrifosa incursió dins el món de la guerra. A més, la seua obra ha estat reconeguda amb força guardons arreu de la nostra pintoresca geografia literària, tant en certàmens convencionals com de la crítica i del gremi, sempre ben d'agrair atès el peculiar corporativisme dels escriptors.

Les ales enceses ha restat finalista del premi Sant Jordi de novel·la. En aquesta obra, des d'un principi podem sentir la temptació d'acostar-nos-hi sota la creença que es tracta d'una novel·la històrica: pot ser-ho, però no constitueix pas allò més important, atès que pot desenvolupar-se impunement des del s. XIII al XVIII sense haver de variar més que mitja dotzena de noms. No té importància i pràcticament existència la contextualització històrica de l'obra, que es redueix a una mínima introducció de descripcions costumistes o d'elements historicistes. Més aviat, creiem que es tracta d'una novel·la de sentiments, de personatges que les circumstàncies posen a prova i duen fins l'extrem sentiments que van des de l'amor, el sentit de pertinença a una

Vicent Usó
Les ales enceses
Proa, Barcelona, 2005
248 pàgs.

comunitat i a la tradició, mítica, màgica, popular i que beu de l'essència de la naturalesa, fins l'erotisme com a palanca que mou el món. Els diferents personatges teixeixen una xarxa d'emocions a la recerca de la felicitat i del benestar, que és el que ha intentat la persona des del principi dels temps. La novel·la se sustenta sobre el garbuix de personatges (inclosa la mar, un dels més importants personatges, o d'algun animal com una veu més de la xarxa discursiva) que, dins d'un caos aparent, intenten saber quin ha de ser el seu comportament a cada moment, en lluita constant contra la tragèdia que els encalça en forma d'inèrcia social o de tradició secular. Usó retrata com pocs novel·listes actuals l'èpica dels humils i el realisme màgic, el misteri i la força atractiva del desconegut per

als humans, des d'un punt de vista narratiu consistent en una veu que, a tall de rondalla, explica la història a un auditori invisible, amb digressions i el·lipsis que contribueixen a atrapar immisericordement l'atenció del lector. Una història que narra com l'arribada d'una colla de còmics a un petit llogarret de pescadors provoca una catarsi a nivell social i un canvi profund en alguns dels personatges que més fermament restaven incardinats dins la tradició. El món simbòlic, on més significats trobarà el lector com més cerque i més recursos hi pose, resulta ric i altament enriquidor, més encara si cal que el mateix desenvolupament de l'acció narrativa (tot i que en molts moments, com per exemple el primer capítol, amb l'escena catàrtica de la cursa natatòria enmig la tempesta, resulte d'una tensió dramàtica realment extraordinària) i que produeix el to sostingut de tota la novel·la. De fet, tant la veu del discurs com el lèxic pulquèrrim i la tasca del tot reeixida de depuració lingüística ens recorda molt el fastuós *Memorial del convent* de José Saramago (ens resulta tan deliciosa la fruïció que experimentem amb els noms i malnoms de pescadors que exhibeix generós, amb una golafreria antroponímica exultant, Vicent Usó com la relació alfabètica dels manobres del convent portuguès) i, a una major distància, *Els treballs perduts* de Joan Francesc Mira, amb qui comparteix el sibirisme lèxic i la precisió gairebé matemàtica per a cada terme, per a cada mot emprat en el discurs. També hi veiem alguna picadeta d'ull a *Moby Dick* o a Jules Verne que de segur que el lector trobarà. No tenim cap dubte que Vicent Usó constitueix un dels valors més sòlids de la literatura catalana actual i que aquesta obra no és sinó un graó més amunt del *crescendo* que encara ens durà més pàgines tan memorables com aquestes.